

STRÖMSTAD AKADEMI

Nordiskt institut för avancerade studier

Nyhetsforum, Strömstad tvärvetenskapliga akademi

Innehåll

Redaktörens ruta.....	1
Ordförandens och rektorns rapport	2
Per Flensburg: En julbetraktelse	5
Åsa Morberg: Sverige bör lämna PISA-undersökningen	6
Åsa Morberg: Skolbiblioteken	8
Åsa Morberg: Flytt av elever	9
Åsa Morberg: Artikel till SULF	10
Uppvaktning av utbildningsministern.....	11
Staffan Hübinette: Drugnews – en restriktiv röst i legaliseringens tid	14
Jens Allwood: Upprop om recension av böcker	15
Gudmund Bergqvist: Krönikor inom Strömstad akademi.....	16
Gudmund Bergqvist: Publikationer 2023	16
Åsa Morberg: Skolinspektionen och läromedel	16

Redaktörens ruta

R e d a k t ö r e n s r u t a Anders Gustavsson

Informatikforskare och rektor Per Flensburg och didaktiker och styrelseordförande Åsa Morberg rapporterar om aktuella händelser i Strömstad akademi. Flensburg har skrivit en julbetraktelse över världens stora problem. Morberg argumenterar för att Sverige skall lämna den internationella PISA-undersökningen. Hon diskuterar betydelsen av skolbibliotek som den svenska regeringen vill satsa på. En aktuell fråga gäller om flyttning av skolelever bidrar till ökad integration i det svenska samhället. Morberg kommenterar också den statliga utredningen SOU 2020: 69 *Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta*.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg och didaktiker, styrelseordförande Åsa Morberg och ekonom John Fletcher har skrivit ett brev till utbildningsminister Mats Persson om seniorers framtida forskningsmöjligheter.

Barnläkare Gudmund Bergqvist upplyser om att krönikor i Strömstads Tidning, skrivna av ledamöter i Strömstad akademi 2017-2022, finns redovisade i Fria Skriftserien (FS) nr 35 2023. Han har också ställt samman antal publikationer som Strömstad akademi har gett ut under 2023 i de olika skriftserierna.

Lingvist Jens Allwood uppmanar ledamöter i Strömstad akademi att skriva recensioner av akademins böcker.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Den 5 december höll företagsekonom Rune Wigblad föredrag hos studieförbundet SENSUS med titeln *Sverige behöver upplysning om teknikgenombrott*.

Etnolog Sveza Filippova håller digitalt zoomföredrag om Muntlig och skriftlig tradition den 24 januari kl. 18-19. Passcod 917722 <https://us02web.zoom.us/j/82666122838?pwd=UWpSbXBXRnNhUV3grYi9KNIR2QkVOdzog>

Etnolog och prorektor Anders Gustavsson har i den digitala tidskriften Budkavlen vid Åbo akademi 2023 publicerat Nils-Arvid Bringéus 1926-2023 som etnolog (s. 107-114) och Vädermärken i naturvetenskaplig och folklig belysning (131-133). <https://journal.fi/bud-kavlen> | SCIREA Journal of Sociology volume 7, issue 6 Anders Gustavsson published *More than a decade as a senior cultural scientist*. <https://article.scirea.org/pdf/841240.pdf>

Författare Staffan Hübinette presenterar den digitala nyhetsajten Drugnews <https://drugnews.se/>

I videoserien SAV nr 78 har **litteraturvetare Torsten Rönnerstrand** publicerat *Nytt ljus över spanska inbördeskriget* <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-78.pdf>

I videoserien SAV nr 79 har **företagsekonom Rune Wigblad** publicerat *Sverige behöver upplysning om teknikgenombrott* <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-79.pdf>

I den nya reprintserien SAR nr 1 har **etnolog Åsa Ljungström** publicerat *Local Heroes: A Case Studies of 19th Century Trading Farmers in Sweden* <http://stromstadakademi.se/SAR/SAR-1.pdf>

Försök att värva nya medlemmar till Akademien, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Per Flensburg: per.flensburg@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till januarinumret av Nyhetsforum med deadline den 27 januari 2024 till anders.gustavsson@ikos.uio.no Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning. OBS: Filen ska vara i word eller open office format!

Sänd också bidrag till Akademiens skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, till per@wahrborg.se, videoserien SAV till: gudmundbergqvist@hotmail.com och Fria skriftserien till per.flensburg@stromstadakademi.se eller per@flensburgs.se

---

Ordförandens och rektorns rapport

Decembers månadsrapport

Det här är årets sista rapport och vi gör även en liten årskrönika över 2023. Försöket med att skriva en gemensam rapport tyckte vi blev så lyckat att vi fortsätter med det.

Nytt år med nya utmaningar 2024

Nu är vi inne i december, årets sista månad. Vi tänkte att vår gemensamma månadskrönika skulle dels handla om årets som gått, dels naturligtvis om december månads arbete i Strömstad akademi. Vi tackar alla för ett gott samarbete för akademiens bästa. Vi känner att alla vill Strömstad akademi väl, men vi har lite olika tänkesätt och olika vägar. Det har fungerat väl med produktioner och publiceringar och det är verkligen roligt.

CV på nätet – lägg ut CV eller länka till CV

Vi saknar alltså CV från många ledamöter. Visst har alla medlemmar i Strömstad akademi en CV som kan läggas ut på hemsidan? Nu tar vi alla krafttag och lägger ut våra CV eller helt enkelt lägger ut en länk. Vår hemsida är ansiktet utåt för oss. Om vi nu besöker utbildningsministern och han går in på nätet och ser att vi inte ens kan lägga ut CV är det inte bra.

Skicka in ditt CV (eller en länk till det) till antingen per@flensburgs.se eller mlwadenberg@telia.com.

Vetenskapsfestivalen 2024 -06-10 –13 ser vi alla fram emot

Rektor och prorektor har beslutat att vetenskapsfestivalen skall äga rum den 10-13 juni som vi tidigare meddelat. Det är bokad och klart så att vi kan vara i Skagerack under hela festivalen, men vi har också bokat Fars sal på måndag och kafé Guldtuppen på eftermiddagen/kvällen. Det finns en planeringsgrupp som består av fyra ledamöter Lasse Broman, Peter Fritzell, Rosa Jörgensson och Sveza Filipova Daceva. Det är en mycket bra grupp med en stark lokalanknytning till Strömstad. Synpunkter på programmets innehåll och upplägg kanaliseras till Per och Anders som ansvarar för själva programmet. Synpunkter på allt annat kring vetenskapsfestivalen skall gå till planeringsgruppen. Den lokala gruppen ser till att vi får förtäring och tillfällen att umgås på trevligt sätt under vetenskapsfestivalen. Den är mycket viktig både för Strömstad akademis enskilda medlemmar och för den sociala samvaron mellan medlemmarna. Den är också viktig för att göra Strömstad akademi mera känd. Det gäller nu att balansera dessa båda syften! Ordförande Åsa har kontaktat Strömstads tidning för att få in mera information om vetenskapsfestivalen. Mariana Back kan komplettera med gästkrönikor i Strömstad tidning. Vid senaste styrelsemötet beslöts om ett samarbete med Rotary under vetenskapsfestivalen.

Lokalavdelningarna i Strömstad akademi är viktiga

Lokalavdelningarna behöver vi få rapporter ifrån. Vi har fått en mycket glädjande rapport från Marylou Wadenberg och den återstartade lokalavdelningen i Stockholm/Uppsala. Vi har följande samordnare för lokalavdelningarna: Bodil Frisdal i Lund, Jens Allwood i Göteborg, Sveza Filipova i Strömstad, John Fletcher lämnar och Peter Frizell övertar i Falun och Marylou Wadenberg för Stockholm/Uppsala. Vi har fått rapporter från Jens och från Marylou. Jens Allwood har många aktiviteter som medlemmar kan delta i. Vi behöver också be gruppen lokalavdelningsansvariga att prata om vem som skall vara sammankallande i samordnargruppen och meddela detta till oss. Det är bättre att gruppen lokalavdelningsansvariga föreslår sin samordnare än att styrelsen föreslår. Vi har diskuterat att utse samordnarna i styrelsen, inte minst med tanke på att lokalavdelningarna eventuellt skall få en egen budget. Det återkommer vi till längre fram.

Marknadsföring och medlemsvärvning till akademien – allas ansvar men vid senaste styrelsesammanträdet så fick Per Flensburg och Peter Währborg ett särskilt ansvar

Per Flensburg och Peter Währborg är nu en duo som ska arbeta med marknadsföring. De får knyta till sig flera medlemmar och föreslå en text för uppdraget att marknadsföra. Det behövs ett tydligt uppdrag och en planering eller en ny strategi. De blir början till en ny marknadsföringsgrupp som också ska utveckla en marknadsföringsstrategi. Vi har haft en marknadsföringsgrupp som avvecklades, men det är helt nödvändigt att vi startar en ny marknadsföringsgrupp.

Det är medlemmarna som är vår organisation. Vi behöver verkligen flera medlemmar och det är vi alla ledamöter som förväntas värva. Att värva nya medlemmar till Strömstad akademi behöver inte vara så komplicerat.

Våga fråga presumtiva medlemmar! Den vanligaste orsaken till att någon inte är med i Strömstad akademi är att den inte fått frågan om medlemskap. Vi måste både synas och höras och vi måste visa att vi faktiskt finns och att vi vill ha flera medlemmar. Du kan mycket väl utgå från dig själv. Vad var det som gjorde att Du själv valde att gå med i Strömstad akademi? Vad är bra med Strömstad akademi? Lyft fram det positiva när du talar med nya

medlemmar. Vi kanske kan bjuda in potentiella och blivande medlemmar till såväl lokalavdelningarnas aktiviteter som till vetenskapsfestivalen och visa vilken fantastiskt intressant och livaktig förening vi har.

Vi kan till och med ha en speciell träff för nya och blivande medlemmar under vetenskapsfestivalen där vi berättar om Strömstad akademi. Vi kan sprida information om våra träffar på hemsidan, på Face Book och i andra sociala medier. Lyckas vi få med nya medlemmar så måste vi också ta väl hand om dem. Vi måste se till att de känner sig välkomna och att vi hjälps åt att informera om kommande aktiviteter. Använd gärna också vår hemsida vid medlemsvärning!

Uppvaktning av utbildningsministern för att få stöd till Strömstad akademi

Vi, Per, John och Åsa har arbetat med en uppvaktning av utbildningsministern sedan en lång tid tillbaka. Vi har skrivit ihop en förfrågan om att få komma till departementet och presentera akademien och förutom att få presentera vår akademi så ber vi utbildningsministern om finansiellt stöd till vår verksamhet. Vi har också tagit fram en beskrivning av vår verksamhet som vi skall använda vid presentationen. Vi har också sammanställt en publikationslista för akademien. Den ser faktiskt mycket imponerande ut. Vi är noga med att tala om vad vi kan erbjuda utbildningsministern om departementet väljer att använda Strömstad akademi. Vi måste se till att utbildningsministern vinner något väsentligt på att träffa oss från Strömstad akademi.

Vi begär i första hand att få en fysisk träff med ministern. Går inte det så får vi hoppas på en digital träff. Vi kan också naturligtvis få träffa en politisk sekreterare. Det beror förstås på hur vår förfrågan tas emot av utbildningsministern.

Vi knyter naturligtvis an till allt arbete som förre styrelseordförande Peter Frizell gjorde för att göra Strömstad akademi känd hos regeringen. Han ordnade med ett mycket uppskattat besök hos riksdagen.

Året som gått 2023 och året som kommer 2024

Året som gått har vi valt att avslutningsvis reflektera över. Vi har naturligtvis alla våra egna bilder av året som gått. Våra bilder skiljer sig säkerligen åt också. Vi har förberett många förändringar, men vi har inte genomfört många. Att förändra är inte lätt. Vi ville fastställa en ny stadga men den gamla stadgan från 2017 är alltjämt gällande. Vi ville ändra årsplanen. Vi har alltjämt den gamla årsplanen fastän vi fick goda råd av vår bank att ändra. Vi har kommunikationsproblem med en okontrollerad epostspridning. Allt skickas till alla. Vi har inte lyckats få rutiner för att anmäla ärenden till styrelsen. Vi behöver ta omtag 2024. Vi behöver få bättre rutiner på att anmäla ärenden till styrelsen. Vi har en stor styrelse, men rutinerna i styrelsearbetet med exempelvis att anmäla frånvaro etc. har inte satt sig. Vi kan arbeta effektivare och i enlighet med god föreningspraxis. Tydliga rutiner minskar också behovet av administration och det uppskattar vi alla.

En förklaring till att så lite har hänt kan vara ett antal sjukdomsfall som inträffat. Först fick Per covid-19 under sommaren, fick ligga en månad på lasarettet och sedan ha syrgas hemma i fem månader. Peter Währborg drabbades av en svårartad infektion och blev opererad tre gånger. Till sist gick Gudmund och bröt lårbenshalsen. Det var viktiga personer för Akademiens arbete som blev arbetsoförmögna.

Att reflektera över året som gått är viktigt för oss alla. Det skapar faktiskt självkänedom. Vi lär av våra erfarenheter. Att reflektera över våra handlingar och dess resultat ger värdefulla insikter. Kanske kan det leda till mer genomtänkta beslut i framtiden? Vi kanske kan bli

bättre på att planera för våra mål. Vi kanske kan sätta upp mer nåbara mål under det kommande arbetsåret. Det är viktigt att sätta realistiska mål.

Under 2024 har Per aviserat att han ämnar avgå som rektor. Det innebär stora förändringar för Strömstad akademi. Ett nytt rektorsval skall hållas. Glädjande nog fick vi en ny ledamot i valberedningen. En mycket rutinerad ledamot. Det blev Gudmund Bergqvist om han nu ställer upp. Det hoppas vi att han gör.

Per Flensburg: En julbetraktelse

En julbetraktelse

Per Flensburg

Klockan är kvart över elva julaftons kväll. Jag har just sett färdigt midnattsmässan från Rom. Inte för att jag är speciellt kristen, men det var en tradition i min förra familj och den upprätthåller jag då och då. I år höll påven en väldigt fin predikan där han utgick från julevangeliets två teman: Skattskrivningen och Jesu födelse. Han tyckte det var anmärkningsvärt att evangeliet uppehöll sig så mycket vid skattskrivningen, det hade ju räckt med att nämna den i förbifarten. Men påven såg skattskrivningen som ett sätt att räkna huvuden medan Jesu födelse innebar att man såg den enskilda människans ansikte. Alltså ett administrativt, indelande och räknande synsätt och ett mänskligt, humanitärt och andligt dito som motsats. Föga förvånande ansåg han att det behövdes mer av det senare.

Tidigare under eftermiddagen hade vi haft en intressant diskussion om allt elände i världen och vem som vann på det. Vapenindustrin var en given vinnare men vi kom aldrig fram till om det verkligen var de som initierat alla de krig vi ser i världen. Oljeindustrin har dock stor skuld i att klimatarbetet går så långsamt och risken att jorden ska bli obebodlig för våra barnbarn är överhängande. Kortsiktiga, monetära vinster väger mer än mänsklighetens framtid. Varför är det så? Är oljeshejkerna så okunniga att de inte ser hur de omintetgör sin släkts framtid? Giriga är de, men inte dumma. Kanske kan påvens idé om skattskrivning kontra mänsklighet förklara en del av saken?

Innan jag går in på denna intressanta fråga vill jag ta upp två begrepp jag för många år sedan läste om i en bok av den norske sociologen, Dag Østerberg. Förståelseformer hette den och var utgiven på Korpens förlag i slutet av 70-talet. Hans begrepp var utvändigt och invändigt tänkande där det utvändiga bygger på kata-logik, alltså påvens skattskrivning medan det invändiga byggde på ana-logik och dia-logik, alltså den logik som enligt påven uppfattning, är en konsekvens av den kristna tron, manifesterad i Jesu födelse. Nu finns det otaliga exempel på att religion, som många gånger baseras på ett fredsbudskap, lett till ohyggliga grymheter. Tänk på korstågen, häxbränningar, 30-åriga kriget och för den delen det nuvarande kriget mellan Hamas och Israel, Visserligen är ingen av de senare speciellt fredssträvande, men man använder religionen som motivering för ohyggliga grymheter.

Vår julmiddagsdiskussion böljade fram och tillbaka och givetvis löste vi inte världens problem, men jag kom fram till att en bidragande orsak till eländet i världen är vår tendens att stoppa in människor och företeelser i fack. Vi generaliserar den enskilda människan till att passa in i ett speciellt fack. Exempel: Muslimer förtrycker kvinnor, svenskar, speciellt Sverigedemokrater, bränner koranen, unga invandrare skjuter hej vilt omkring sig, näringslivets direktörer, speciellt bankdirektörerna, tänker bara på sina bonusar och struntar i miljön etc. Jag vill betona att detta är schabloner, och grova generaliseringar och jag omfattar ingen av dem. Men – och nu svär jag i kyrkan – sysslar inte vetenskapen med generaliseringar?

Genererar den inte schabloner i vilka den sätter in sina undersökningsobjekt? Bidrar inte vetenskapen, i varje fall indirekt, till den kata-logik som skattskriver världen?

Kommen så här långt i mitt tänkande återgår jag till oljeschejkerna och undrar om de är medvetna om att deras agerande omintetgör deras dynastiers, ja faktiskt hela mänsklighetens framtid? Jag tror faktiskt inte att de är det. Min åsikt grundas på att jag på 70-talet sommarjobbade som nattvakt på Addo i Malmö. Addo gjorde avancerade mekaniska räknemaskiner som kunde klara alla fyra räknesätten. Skulle man dividera höll den på en lång stund och väsnades och snurrade och stavarna med siffror åkte upp och ner med ett fruktansvärt oväsen. Dessa monster blev ju som vi vet utkonkurrerade av elektroniska räknedosor som till en bråkdel av priset gjorde samma sak betydligt snabbare och tystare. Men när jag pratade med gubbarna på fabriken menade de att räknedosorna inte hade en chans mot Addos räknemaskiner, som var hållbara och robusta och baserade på en välkänd teknik. Dessa åsikter filtrerades genom alla rapporter som skickades till ledningen, som följaktligen fick en skev bild av verkligheten och så gick det som det gick: Addo gick i konkurs. Detta filtrerande rapporteringssystem beskriver företagsekonomen som gate-keeper fenomenet. Vi ser något liknande när det gäller våra schejker: Information om klimatkrisen och oljans betydelse för den tonas ner, bagatelliseras och rentav förtigs av deras underlydande.

I de stora oljebolagen sker en liknande process, Det är viktigt för ägarna att visa fram ljusa framtidsutsikter och fortsätta aktieutdelningen. Följaktligen inträder gate-keeperfenomenet här också och jorden fortsätter att förstöras. Skattskrivningen jobbar på! Men många industriledare har insett att kata-logiken håller inte, vi kan inte hålla på att skattskriba jorden utan måste gå i dia-logik med de onda krafterna och övertyga dem om att de har fel. Vi kan inte bara vara utvändiga, vi har en insida också.

Som forskare bör man ställa sig frågan: Vad beror detta på? Finns det några förändringar i samhället som leder till dessa fenomen? Jag vill påminna om det föredrag jag höll vid Strömstad akademis vetenskapsfestival 2019. Där hävdade jag att ett antal omfattande paradigmskiften ägt rum under perioden 1970 - 1990 i många vetenskaper. Fast då var det tvärtom från ett kata-logiskt perspektiv till ett ana-logiskt/dialektiskt, Det ligger nu nära till hands att spekulera kring om dessa skiften i tankesätt är ett återkommande fenomen och om så är fallet, vad är det som driver det? Frågan är enligt min mening värd att undersökas och det är mycket troligt att jag kommer att påbörja en sådan undersökning: Under vilka förhållanden styrs samhället av ett kata-logiskt resp ana-logisk tänkande? Jag behöver dock hjälp med det och bjuder därför in dig, käre läsare, att delta i denna idéhistoriska exkursion i det mänskliga samhällets tänkande.

Åsa Morberg: Sverige bör lämna PISA-undersökningen

Sverige bör lämna PISA-undersökningen

av Åsa Morberg, fil.dr i pedagogik, docent i didaktik

Vi har kunnat läsa om resultatet av den senaste PISA-undersökningen om de svenska ungdomarna. Skolministern karakteriserar resultaten som "ett historiskt kunskapsstapp" och använder resultaten av PISA politiskt. Regeringen har gjort flera satsningar för att höja kunskapsresultaten i svenska skolan och för att stärka förutsättningarna för de elever som har de största utmaningarna.

Regeringens åtgärder handlar om en ökad statlig styrning av skolsystemet och en helrenovering av friskolesystemet, satsningar för trygghet och studiero och flera olika satsningar för att elever tidigt ska få grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna. Regeringen har

också gjort satsningar för fler speciallärare, särskilda undervisningsgrupper och skolsociala team. En översyn av lärarutbildningen är också aviserad.

Först några ord om PISA (Programme for International Student Assessment) är en slags kunskapsutvärdering hur 15-åriga elever i olika länder "är rustade inför framtiden" när de ska lämna skolan. Projektet bedrivs av OECD och det är fyra områden som studeras: matematik, naturkunskap, läsförståelse och problemlösning. OECD är en organisation för ekonomiskt samarbete och utveckling är en internationell organisation för utbyte av idéer och erfarenheter inom områden som påverkar den ekonomiska utvecklingen mellan industriella länder med demokrati och marknadsekonomi, främst i de 38 medlemsländerna. OECD:s huvudkontor ligger i Paris.

PISA kan, enligt min mening, inte säga hur våra svenska 15-åringar är rustade inför framtiden. PISA undersökningarna genomförs vart tredje år. PISA-projektets mål är att testa och utvärdera skolelevs prestationer runtomkring i världen. Ett underliggande syfte med undersökningarna är att kunna åstadkomma bättre undervisningsmetoder och bättre resultat. Vilken metodutveckling har PISA egentligen åstadkommit? Hur kan bättre metoder utvecklas efter en enkel enkät som genomförs? Vad har blivit bättre metoder genom PISA-undersökningarna? Hur ska man kunna kontrollhålla PISA:s påverkan på metodutveckling?

Testet går till så att 5000 elever från varje land får göra testet som tar två timmar. Vilka slutsatser kan man egentligen dra av en studie som bygger på att ett urval av elever som svarar på ett antal frågor i två timmar? Den uppmärksamhet som PISA får tyder, enligt min mening, på en övertro till vilka resultat man kan dra av studiens resultat.

Sedan PISA:s start i slutet på 90-talet har resultaten från PISA-undersökningarna fått mer och mer uppmärksamhet i media. Varje gång resultaten från den senaste PISA-undersökningen publiceras skrivs det otaliga artiklar med dramatiska rubriker, så som "Sverige sämst i klassen" och "PISA chock". Från departementet kan vi nu läsa rubriker som "Hist riskt kunskapsstapp!". Svenska elevers kunskaper har, enligt skolministern, kraftigt försämrats i matematik och läsförståelse. Dessutom syns i resultaten en ökad skillnad i resultat mellan grupper av elever med olika socioekonomisk bakgrund.

Vad artiklarna som handlar om PISA-undersökningen har gemensamt är att de använder sig av resultaten av PISA-undersökningarna, utan att på något sätt granska PISA-undersökningen kritiskt, granska resultaten kritiskt och ifrågasätta rimligheten i dem. Sällan eller aldrig ser man en artikel som vetenskapligt kritiskt granskar PISA-undersökningarna.

Det är viktigt att faktiskt lyfta fram kritik av PISA-undersökningarna och dess huvudman OECD, specifik kritik som avser innehåll och kvalitet av PISA-undersökningarna och dess tolkning och användning av resultaten. Det finns goda skäl till att ifrågasätta PISA-undersökningarna och jag anser att Sverige bör lämna PISA-undersökningarna. PISA-undersökningarna tillför absolut inget nytt!

Som forskare säger man naturligtvis att såväl bortfall som svarsfrekvens påverkar slutresultatet. Det är grundläggande kunskaper. PISA-undersökningen förlorar i relevans menar en norsk professor Svein Sjöberg vid Oslo Universitet. Han tycker, precis som jag, att Sverige ska lämna undersökningen. Att använda undersökningen som ett mått på kvalitet i svensk skola blir absurt eftersom det inte är kvalitet man mäter.

Sammanfattningsvis: Sverige bör lämna PISA-projektet.

Åsa Morberg: Skolbiblioteken

Bemannade skolbibliotek kostar - regeringen satsar nästan två miljarder – men räcker det?

av Åsa Morberg, docent i didaktik

Alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska nu ha tillgång till bemannade skolbibliotek. Allt enligt regeringens idé om en likvärdig skola och till stöd för elevernas läslärande och läsutveckling. Skolbiblioteken anses vara av stor vikt för skolans samlade verksamhet. Hur ser det då egentligen ut med skolbiblioteken idag?

Några studier kan exemplifiera: Antalet skolbibliotek i landet syns vara på uppåtgående. Data från en studie (2017) har 213 av Sveriges 290 kommuner skolbibliotek med minst halvtidsbemanning – en försiktig ökning med 11 kommuner sedan förra året (2016). Det visar den nationella biblioteksstatistiken som Kungliga biblioteket (KB) publicerar årligen. År 2018 så berättar Sveriges officiella biblioteksstatistik att bara 37 procent av landets elever har tillgång till ett enskilt skolbibliotek, som är bemannat på halvtid eller mer. Det är inte lätt att få en bra bild av hur det egentligen är ställt med skolbiblioteken? Lägesbeskrivningarna syns vara något motstridiga.

Kommunerna förmår inte att investera i skolbiblioteken. Det finns stora upprustningsbehov både vad det gäller skolbibliotekens lokaler och sist men inte minst övrig utrustning. Jag besöker ofta skolor genom mina uppdrag och försöker alltid att titta in på skolbiblioteket., om sådant finns. En titt på skolbiblioteket ger bra information om skolans status i stort. För mig är skolbiblioteken ett hjärta och ett nav i skolans verksamhet med läsutveckling, litteraturläsning, litterärt kulturarv m.m. kretsar kring. Numera räcker det inte med böcker i bokhyllor. Det ska också finnas utrustning för digital verksamhet också. Ibland är besöken på skolbibliotek en helt igenom en sorglig upplevelse.

Skolbibliotekarierna är naturligtvis också oerhört viktiga. Ovanligt många skolor rapporterar att de, av ekonomiska skäl eller svårigheter att rekrytera, inte ens kan halvtidsbemanna skolbiblioteken. Skolbibliotekariernas utbildning diskuteras också i utredningen som föregår beslutet. Vilka utvärderingar har egentligen gjorts av skolbibliotekariernas utbildning? Det är ingen dum idé att skaffa sig en bra bild av hur nuvarande system fungerar först, innan man förändrar en utbildning. Skolbibliotekarier är helt enkelt en bibliotekarie som arbetar på skolbibliotek. Det förekommer också andra yrkestitlar på skolbiblioteken, exempelvis bibliotekspedagog, biblioteksassistent och skolbiblioteksansvarig. Det kan också vara en lärare som har ett särskilt ansvar för biblioteket.

Varje lärare bör ha goda kunskaper så att de kan utnyttja skolbiblioteket i sin reguljära undervisning. I grundutbildningen till lärare fanns tidigare kurser i bibliotekskunskap, men det försvann när lärarhögskolereformen genomfördes. Kurserna i bibliotekskunskap gav en slags baskunskap. Förmodligen är det vetenskapligheten i grundutbildningen som gjort att kurserna lagts ned. Man tror säkert att ”forskandet” ger bibliotekskunskap, men det är inte säkert.

Vem har då egentligen ansvaret för skolbiblioteken idag?? Huvudmännen har givetvis ett övergripande ansvar vad det gäller ekonomiska ramar. Det handlar alltså om att finansiera reformen lokalt. Bemannade skolbibliotek är en kostsam investering. Det är skolans rektor som har ledningsansvaret för att skolbiblioteket används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Allt enligt Skolverkets direktiv.

Det är ett av en mängd uppdrag som vilar på rektors axlar. Rektors uppdrag är alltså att se till att verksamheten i skolbiblioteket organiseras så att den möter alla elevers behov av språk- och kunskapsutveckling, den är en del av skolans verksamhet, bibliotekets personal kan samarbeta med övrig pedagogisk personal, det finns en lokal som gör det möjligt att använda skolbiblioteket i skolans alla ämnen.

Om skolan inte kan ha ett bibliotek i de egna lokalerna eller anställa en bibliotekarie, är ett samarbete med andra skolor eller kommunens folkbibliotek en tänkbar lösning. Den lösningen används också idag av olika huvudmän.

För en tid sedan granskades skolbiblioteken och skolinspektionen sammanställde en rapport. Det fanns kritiska synpunkter, som inspektionen menade skulle sporra till utveckling. Om så skett eller sker är inte enkelt att bedöma.

Regeringen avsätter nästan två miljarder kronor under de kommande tre åren på olika stödinsatser för att väcka läslusten i skolorna. Bland annat för att alla elever ska få tillgång till bemannade skolbibliotek. Pengarna öronmärks och det är bl a rektorerna kritiska till. Frågan är om två miljarder räcker?

Åsa Morberg: Flytt av elever

Flytt av elever ger inte någon framgång för skolresultat och löser inte integrationsproblem! Exemplet Sandvikens kommuns flyttkarusell.

Av Åsa Morberg, fil.dr i pedagogik och docent i didaktik

Skolan förmår inte ensam lösa integrationsproblem. Ett exempel från Sandvikens kommun där kommunens ansvariga ordnat en flyttkarusell. Västanbyns skola i Sandviken blir nu en F-3 skola och Murgårdsskolan i samma stad blir en 4-9 skola. Motivet till åtgärderna syns vara att skolan förväntas lösa integrationsproblemen och måluppfyllelsen förväntas bli bättre. Genom att göra om Västanbyn till en f-3-skola och Murgården till en 4-9-skola så slås en sammanhållen grundskola sönder. Om Sandvikens kommun använder ett F-9 perspektiv när man förändrar, så samverkar lärarna bättre och stadieövergångarna (mellan F, L, M och H) blir inte "svårforcerade krondiken"!

En skola kan dessvärre aldrig någonsin ensam lösa integrationsproblem. Det finns forskning som visar detta. Jag ger några referenser. När man förändrar i skolan så bör man använda sig både av aktuell forskning och beprövade erfarenheter. Man bör också vända sig till personalen och berörda föräldrar för att diskutera de åtgärder som planeras. Den demografiska utvecklingen i Sverige (cirka 2 miljoner utrikesfödda) innebär att det kommer vara extremt svårt att kunna uppnå en god integration. Andelen barn och unga med utrikesbakgrund riskerar att helt enkelt att vara för hög för att alla ska kunna gå i en skola där tillräckligt många talar svenska som modersmål.

Det finns forskning som visar att flytt av elever inte ger någon framgång för skolresultat och integration. Det finns exempelvis en intressant studie från Örebro, när kommunen stängde en högstadieskola, 2017. Studien visar att en flytt av elever från en skola till en annan inte per automatik leder till vare sig ökad måluppfyllelse eller till bättre integration. I stället beror resultatet på de processer som tar form på skolorna, och de förutsättningar som ges av kommunal och nationell nivå. Färre nådde målen. Integrationen blev absolut inte bättre.

Hur ska kommunerna arbeta nu för att nå de mål som flyttningar ska bidra till? Beslutet i Örebro hade fattats året innan med syftet att bidra till att alla elever i kommunen ska ges samma förutsättningar att nå målen, och för att öka integrationen. Forskarna konstaterar i

rapporten att skolan i och för sig är en nyckelaktör för att motverka segregation, men kan aldrig själv lösa de komplexa problem som segregationen ger upphov till.

Det är i det omkringliggande samhället som åtgärder måste vidas i. Vilka planer finns nu i Sandvikens kommun för åtgärder för att minska segregationen? Vilka planer finns för att lösa boendesegregationen?

Rapport:

En skola i integration? Lärdomar från Örebro kommuns arbete med styrd skolintegration

---

Åsa Morberg: Artikel till SULF

SOU 2020:69 Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre
av Åsa Morberg, docent

Att ta del av SOU 2020:69 ”Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre” har varit en helt igenom positiv läsning. Sverige har haft ett åldersrasistiskt sätt att behandla seniorer i högre utbildning. Betänkandet handlar om fakta och forskning om seniorers möjligheter i arbetslivet, synen på seniorer på arbetsmarknaden, fördomar mot seniorer och betydelsen av ett längre arbetsliv för såväl samhälle som för individen och den slutgiltiga pensionen. Betänkandet bygger på ett gediget utredningsarbete med hela 23 stycken underlagsrapporter. Delegationen har också lämnat författningsförslag.

Att fler behöver ovillkorligen arbeta längre. Det är ett faktum som varit känt såväl i Europa, som i den övriga världen, men Sverige har inte tagit konsekvenserna av detta. Jag har verkligen sett hur Sverige stuckit ut i synsättet på seniora lärare och forskare. I Sverige blir alla seniorer i högre utbildning ”senilförklarade” vid 67 års ålder. Historier om hur kolleger vid lärosäten kastats ut är hårresande. I Amerika arbetar exempelvis seniorer vid universiteten i princip till de själva väljer att lämna sina poster. Det är inget universitet som kastar ut seniorer på det sätt som skett och sker i Sverige. Historierna är många och trista. Det finns kolleger som haft forskningsmedel vid 67 års ålder och som ändå kastats ut. Pengarna som funnits kvar av de beviljade externa medlen har konfiskerats av lärosätet. Sverige har ett åldersrasistiskt sätt att behandla seniora forskare. Medellivslängden har ökat väsentligt, men pensionsåldern har knappats förändrats. Sverige måste upphöra med åldersrasismen och dessutom inrätta en äldreombudsman som kan bevaka åldersrelaterade problem och frågeställningar. Vår nuvarande diskrimineringsombudsman fungerar inte.

Det är märkligt att Sverige har råd att kasta ut aktiva och kompetenta forskare från universiteten. En forskare kan verkligen nå sin karriärs höjdpunkt sent i ålder. Att Sverige inte har tagit tillvara det kunnande och det vetande som seniora forskare har är mycket märkligt. De som arbetar vidare gör det främst för att de trivs med sitt arbete och anser att den sociala kontakten med kolleger är viktig och allmänt vitaliserande. Seniorer är idag friskare än seniorer förr, de är mera välutbildade jämfört med tidigare generationers, och de trivs med sina arbetsuppgifter. Förutsättningarna för ett längre arbetsliv är goda. Seniorer som vill och kan arbeta längre ska verkligen få göra det och inte hindras av ett föråldrat synsätt på seniorer.

Betänkandet lyfter fram tre saker: För det första att den enskilda kan fortsätta att arbeta, dvs. har tillräckligt god arbetsförmåga, i förhållande till uppställda krav. För det andra att den enskilde vill arbeta längre och för det tredje att den seniora arbetstagaren får fortsätta.

Enskilda kan verkligen arbeta, dvs. har tillräckligt med fysisk och psykisk ork. Viktigt sedan att seniorers arbete, uttag av pension och bidrag till skatteintäkter lyfts fram som en stor påverkan på samhället. Synen på senior arbetskraft är otidsenlig och djupt felaktig och det är den synen som måste förändras omgående. Det finns stora skillnader mellan olika grupper i samhället. Det är skillnad mellan lågutbildade och högutbildade. Mellan arbetare och tjänstemän. Mellan män och kvinnor. Om fler bidrar till att finansiera det gemensamma, förlorar ingen på det. Seniorer skall behandlas med värdighet. Individualiserade möjligheter att avsluta sitt yrkesliv är verkligen att föredra.

Dagens seniorer har högre utbildningsnivå än tidigare generationer, vilket påverkar förutsättningarna för ett längre arbetsliv på ett positivt sätt. Det livslånga lärandet är av avgörande betydelse för att kunna stanna kvar i arbetslivet. Alla restriktioner för att få studera på alla nivåer ska omgående tas bort. Man ska kunna lära och utvecklas hela livet. Kontinuerlig kompetensutveckling genom hela livet är avgörande för möjligheten att kunna arbeta. Delegationen föreslår i betänkandet att en fast funktion för främjande av ett längre arbetsliv ska inrättas och det är ett utmärkt förslag. Delegationen bedömer i betänkandet att det finns behov av en forskningssatsning som överbryggar områdena arbetsliv och äldreforskning. Det behövs medel till detta område från vetenskapsrådet. Forskningssatsningen bör inriktas på olika aspekter av seniorers arbetsliv ur samhällets, arbetsplatsens och individens perspektiv, liksom på orsakerna till att arbetsgivare väljer bort äldre arbetstagare och hur åldrandet förändrats. 75 år idag är något annat än 75 år på exempelvis 50-talet.

I betänkandet gör sammanfattningsvis delegationen ett antal överväganden och bedömningar i syfte att: åstadkomma ett mer inkluderande och åldersoberoende synsätt i arbetslivet, motverka ålderism och åldersdiskriminering, och bättre kunna tillvarata äldres kunskap och erfarenhet. Instämmer i betänkandets övervägande och slutsatser.

Uppvaktning av utbildningsministern

Strömstad akademi, representerat av ordförande Åsa Morberg, rektor Per Flensburg och kassör John Fletcher har begärt att få uppvakta utbildningsministern och har i detta ärende tillsänt honom följande brev:

Till

Utbildningsminister

Mats Persson

Utbildningsdepartementet

Regeringskansliet

1033 33 Stockholm

Till Utbildningsministern,

Strömstad akademi erbjuder sig härmed att bidra till att seniora forskare kan fortsätta sin verksamhet även efter 69 års ålder. Detta skulle påtagligt öka Sveriges forskarkapacitet – till en låg kostnad.

[Strömstad akademi är en ideell förening, se bifogad presentation, bilaga 1]

750 –1 000 svenska forskare tvingas varje år gå i pension då de fyller 69. Detta innebär att Sverige avhänder sig tillgången till dessa forskares kunskaper och erfarenheter trots att ett stort antal av dem skulle kunna fortsätta sitt arbete – om de fick en sådan möjlighet. Därigenom går svensk forskning miste om många möjligheter. Vi vill i sammanhanget peka på utredningen SOU 2020:59 som menar att dagens 70-åringar är som gårdagens 50-åringar och exemplifierar med att i Storbritannien och USA arbetar seniorer vid universiteten i princip tills de själva väljer att lämna sina poster.

I dag kan ett begränsat antal forskare träffa avtal med sitt lärosäte om en fortsatt verksamhet genom tidsbegränsad anställning, t.ex. som gästprofessor eller som emeritus/emerita. Detta sker i olika stor utsträckning och på olika villkor vid lärosätena. Men många forskare får inte denna möjlighet trots att de gärna skulle vilja fortsätta sin verksamhet.

Strömstad akademi erbjuder i dag en hemvist för drygt 80 forskare som tack vare Akademien kan fortsätta sin verksamhet. Vi kan erbjuda dem e-postadress, möjlighet att publicera sig och att hålla föredrag i olika sammanhang både fysiskt och på nätet. Vi kan dock inte erbjuda tillgång till databaser, vetenskapliga tidskrifter eller laboratorier. Sådana faciliteter måste köpas in utifrån. Vi kan inte heller erbjuda något sekretariat eller IT-stöd utöver hemsidan (stromstadakademi.se). Trots detta har akademien genom ideellt arbete kunnat publicera ett betydande antal antologier, böcker och rapporter, se bilaga 2. Dessutom ordnar vi varje år en vetenskapsfestival i Strömstad då vi presenterar vår verksamhet för allmänheten. Vi har genom dessa aktiviteter fått en bred erfarenhet av verksamhet utanför de etablerade lärosätenas arbetsformer och anser oss därför väl rustade för att kunna genomföra det föreslagna utvecklingsarbetet.

Akademien vill genom sitt arbete bidra till att stärka Sveriges forskarkapacitet speciellt inom det tvärvetenskapliga området. Vi hoppas att i ett samtal med Ministern kunna finna former för hur det föreslagna utvecklingsarbetet ska få bästa möjliga effekt.

Då Strömstad akademi är en ideell förening utan offentlig status har vi inte möjlighet att ansluta oss till forskningsdatabaser, Diva eller tidskrifter. Vår möjlighet är att betala ett etablerat universitet/högskola för att ge Strömstad akademis ledamöter tillgång till databaser, tidskrifter och få våra rapporter publicerade i Diva. (Kontakt i detta avseende har redan tagits med Högskolan Väst, som dock inte har resuser att hjälpa oss.) Vi hoppas därför att kunna diskutera former för den finansiering som krävs för att Akademien ska kunna erbjuda sina ledamöter tillgång till databaser, tidskrifter och vidgade publiceringsmöjligheter. Det behövs även ett mini-sekretariat som kan avlasta akademins ledning de 'trivialiteter' som i dag kräver allt för mycket tid. Verksamheten finansieras i dag med medlemsavgifter på 600 kr per person och år och ett begränsat stöd från Strömstad kommun.

Strömstad akademi ber med hänvisning till det ovan sagda om ett tillfälle att diskutera dessa frågor med Ministern.

Slutligen vill vi tillönska Ministern och hela Regeringen en riktigt god jul och så hoppas vi på ett bättre 2024!

Bilagor

Bilaga 1: Beskrivning av Strömstad akademi

Bilaga 2: Publikationsförteckning

Bilaga 3: Tentativ budget

Bilaga 1

Strömstad akademi – en kort beskrivning

Att forska är en livsstil, det är inget man helt plötsligt kan sluta med efter 30-40 års verksamhet. Men som reglerna ser ut idag kan inget tillvidareförordnade utfärdas efter 69 års ålder. Därmed upphör också examinationsrätten och ett helt yrkeslivs erfarenhet kastas bort. Detta vill Strömstad akademi åtgärda. Vi erbjuder en möjlighet att fortsätta forska i en tvärvetenskaplig och öppen miljö och har funnits sedan 2008.

En traditionell forskningsmiljö är tämligen hårt styrd av både arbetsgivaren och av befintliga utlysningar från forskningsråd och andra anslagsgivare. I Strömstad akademi finns inga sådana begränsningar. Eftersom vi är en helt ideell organisation är inget arbete arvoderat. Enda inkomsterna är våra medlemsavgifter (f n 600 kr/år). För dessa pengar och en massa ideellt arbete har vi hittills producerat 22 böcker, 75 granskade artiklar, 78 videoföreläsningar och 39 artiklar i vår fria skriftserie. Planer finns på att starta en vetenskaplig tidskrift om området samhälle och teknik. Dessutom ordnar vi varje år i juni en vetenskapsfestival i Strömstad.

Vi kan erbjuda våra ledamöter möjlighet att publicera sig i någon av våra skriftserier och att delta i eller initiera projekt inom ett intressant tvär- eller mångvetenskapligt område. Resultatet blir i regel en antologi. Här utvecklas intressanta tvärvetenskapliga samarbeten som för många leder till en helt ny syn på vetenskapens uppgift. Det är mellan de traditionella ämnena som nya spännande projekt formas. Strömstad akademi erbjuder tillfällen till detta.

Den akademiska friheten, de akademiska seminarierna där diskussionens vågor går höga är numera ett minne blott. Nu handlar det mest om hur skribenten ska få sin artikel publicerad i en tidskrift med så hög impact faktor som möjligt. Ett intressant budskap, en viktig analys av ett kritiskt samhällsfenomen premieras inte speciellt högt. Istället pressas så många artiklar som möjligt ur en undersökning oavsett dess relevans eller inte. Ledamöterna i Strömstad akademi uppmanas till att ta sig an och kritiskt granska samhällets och vetenskapens problem. Detta blir väsentlig och relevant forskning istället för det traditionella omtugget i jakten på publicering.

För de som är intresserade av att på vetenskaplig grund debattera företeelser i vår värld finns en från akademien fristående tankesmedja, Tvärtänkt, som publicerar kortare debattartiklar kring diverse fenomen, men som också genomför mer omfattande utredningar. Här kan man ta ut svängarna mera, vara provokativ och mer personlig.

Bilaga 2

Publikationsförteckningen är inte med i detta nyhetsforum

Bilaga 3

Tentativ budget

Pekuniära behov

		Månadslön	Sociala avg	Årskostn
Sekretariat	50%	40 000 kr	36%	326 412 kr
	Antal	Deltagare	Kostnad	Totalt
Kongressresor	15	1	20 000 kr	300 000 kr
Interna möten	5	12	2 000 kr	120 000 kr
Tryckerikostnader	2		30 000 kr	60 000 kr
Vetenskapsfestivaler	2		20 000 kr	40 000 kr

IT-kostnader

	Antal	Kostnad	Totalt
Mötesprogram	4	16 000 kr	64 000 kr
Ekonomiprogram	1	2 000 kr	2 000 kr
Webbprogram	2	2 000 kr	4 000 kr
Databasprogram	2	1 440 kr	2 880 kr
Totalt			919 292 kr

Staffan Hübinette: Drugnews - en restriktiv röst i legaliseringens tid

Drugnews – en restriktiv röst i legaliseringens tid

Staffan Hübinette

I en tid när narkotikapolitiken ifrågasätts och omprövas och en legaliseringstrend gör sig gällande i allt fler länder är behovet av en saklig och vetenskapligt grundad diskussion större än någonsin. Den digitala nyhetssajten Drugnews <https://drugnews.se/> vill bidra till detta.

Drugnews startades 1999 av Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle i syfte att bevaka alkohol- och narkotikafrågor. Sedan 2022 drivs sajten av Föreningen Drugnews, en fristående politiskt och religiöst obunden ideell förening på restriktiv grund, vars enda syfte är att säkra utgivningen långsiktigt på de sätt den fungerat i över två decennier.

Drugnews drivs med små resurser av en självständig redaktion på journalistisk grund och vill bidra till ökad kunskap och med underlag för en faktabaserad och saklig politisk diskussion. Antalet besökare under 2022 var i genomsnitt 14 200 per månad, cirka 170 200 under hela året. Drugnews når skolelever, politiker, personer som arbetar inom området och annan media men även den bredare allmänheten.

Under 2024 görs med stöd av Stiftelsen Ansvar för framtiden en särskild satsning för att bevaka utvecklingen av legalisering och cannabisindustri som nu sker i Europa, en utveckling och förändring som är politiskt betingad men utan närmare hänsyn till forskning.

I nuläget har Tyskland, Malta, Nederländerna, Luxemburg och Schweiz beslutat och tagit de första stegen mot legalisering. Tjeckien väntas följa efter. Det är en utveckling som kommer att få följder inte bara för andra länder inom EU, även Sverige. En allians av dessa länder tillsammans med Kanada, Mexico och Colombia samordnar sitt agerande för att påverka de internationella regelverken kring cannabis. Det internationella regelverket i form av FN:s narkotikakonventioner och EU-rätt är satt under press.

Under åren har Drugnews artikelarkiv växt till över 11 000 artiklar – nyheter mest från Sverige, men även Norden, EU och världen. Där finns även kultur- och forskningsartiklar, längre reportage, analyser och krönikor. Allt fritt tillgängligt att läsa.

Enbart under 2022 publicerades totalt 262 artiklar varav:

- 30 om forskning om cannabis och i viss mån annan narkotika
- 23 åsiktsartiklar kring cannabis, legalisering och narkotikapolitik: krönikor, debatt, analys och recensioner
- 44 nyheter om cannabis, legalisering, narkotikapolitik i Europa, Nordamerika och övriga världen
- 45 nyheter om cannabis, legalisering och narkotikapolitik i Sverige

Drugnews är en viktig röst i en tid där narkotikapolitiken internationellt och även i Sverige ifrågasätts och debatteras. En legaliserings- och avkriminaliseringstrend är tydlig inte bara i USA och Kanada utan även i Europa, en legal cannabisindustri har etablerats som utövar press mot politiken och ny forskning redovisas fortlöpande.

Drugnews är som en ideellt driven icke kommersiell digital publikation med små resurser beroende av stöd från läsare och givare. För att klara fortsatt utgivning med en ökad ambition behöver också stödet öka.

Stöd Drugnews - bli månadsgivare! (BG 5816-3437/Swish 123 564 91 24)

Jens Allwood: Upprop om recension av böcker

Upprop om recension av böcker

Jens Allwood

STRÖMSTAD AKADEMI ger ut många böcker, men vi är dåliga på att få ut information om dem och få dem sålda. Ett skäl är att det skrivs för få recensioner av böckerna.

Vi vill därför inbjuda alla akademins medlemmar att läsa och recensera böckerna. Recensionsförfattaren kan sedan skicka in recensionen till lämplig tidning/tidskrift.

Om valet är krångligt vore det bra om akademien kan bilda en recensionskommitté där vi förutom att skriva recensioner hjälper till att hitta tidningar/tidskrifter.

Om du är intresserad av att vara med och recensera ber vi dig skicka ett mail till Peter Währborg, Anders Gustavsson och Jens Allwood (peter@wahrborg.se, anders.gustavsson@ikos.uio.no, jens@allwood.se)

Vi återkommer sedan med förslag på böcker som kan recenseras.

Om du själv har ett förslag går det också bra.

Gudmund Bergqvist: Krönikor inom Strömstad akademi

Krönikor inom Strömstad akademi

Gudmund Bergqvist

Under en följd av år har medlemmar i Strömstad akademi regelbundet skrivit populärvetenskapliga krönikor i Strömstad tidning. De är ett fönster för allmänheten till Strömstad akademi och dess olika aktiviteter och en utmärkt reklam för akademien. För de som är intresserade av att skriva krönikor till tidningen finns en sammanfattning av alla krönikor mellan 2017 och 2022 i Fria skriftserien nr 35.

Gudmund Bergqvist: Publikationer 2023

Publikationer 2023

Gudmund Bergqvist

- Böcker på eget förlag 2
  - Digitala publikationer: 1
  - Actaserien AAS 4
  - Videoserien 17
  - Fria skriftserien 9
  - Preprint 1
  - Reprint (ny) 1
  - Online föreläsningar samarbete med andra organisationer 21
-

Åsa Morberg: Skolinspektionen och läromedel

Skolinspektionen får nu i uppdrag att granska läroböcker och andra läromedel

Av Åsa Morberg, fil.dr i pedagogik, docent i didaktik

Det blir alltså skolinspektionen som från och med nu ska granska tillgången på läroböcker och läromedel i skolväsendet. Regeringen slår fast att läromedel av hög kvalitet är viktiga för elevens lärande och dessutom ett viktigt stöd för lärarens undervisning. Detta är självklara påpekanden, men det är inte alls säkert att så sker. Det handlar om kvaliteten på undervisningen och det är något mera än tillgången till läroböcker och läromedel.

Det handlar om hur lärare egentligen använder läroböcker och andra läromedel. Det handlar också om vilka som skriver läroböcker och på vilka villkor detta sker. Idag premieras exempelvis inte läromedelsproduktion för lärare som vill ägna sig åt att skriva. Det är inte särskilt meriterande att skriva läroböcker och villkoren för läromedelsförfattare är många gånger urdåliga. Det handlar ofta om fritidsarbete. De ekonomiska ramarna för läromedel i skolan är dessutom dåliga. Ett anslag till en klass räcker knappt till ett par böcker per elev.

Läromedlen är också en viktig fråga för lärarutbildningen. Tidigare fanns läromedelskunskap i lärarutbildningen och det ämnet eller området behöver återinföras.

Regeringen har nu genomfört och genomför flera satsningar på läromedel. Skolinspektionen får i uppdrag att granska elevens tillgång till läroböcker och andra läromedel. Detta beslut torde kräva en omfattande kompetensutveckling för personalen i skolinspektionen. Att bedöma kvalitet på läromedel är ett grannlaga uppdrag som inte skolinspektörer per automatik klarar av.

Skolministern påstår att elever lär sig bättre genom att använda böcker, pennor och papper. Tillgången till dessa hjälpmedel är viktig och därför kommer nu granskningen att göras. Men det handlar inte enbart om tillgången till läroböcker och läromedel, utan det handlar också om hur dessa egentligen används i undervisningen. Det handlar alltså om hög didaktisk kvalitet. Är det inte hög didaktisk kvalitet, så kan inte vare sig läroböcker eller andra läromedel göra så att elever lär sig.

Helt nyligen beslutade riksdagen om en rad förändringar i enlighet med regeringens förslag i propositionen ”Stärkt tillgång till läromedel”.

Förändringarna innebär att eleverna ska ha tillgång till de läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för att skapa en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Det ska nu även definieras i skollagen vad läroböcker, läromedel och lärverktyg egentligen är. Det blir spännande att se hur definitionerna kommer att se ut!

Det senaste året har regeringen satsat stort på läromedel genom ett statsbidrag för inköp av läroböcker. För 2024 omfattar statsbidraget cirka 658 miljoner kronor, varav 103 miljoner är överförda från 2023 då huvudmän inte sökt medel. För att få medel måste man alltså ansöka om medel

Regeringen tar nu ytterligare ett steg och ger Skolinspektionen i uppdrag att genomföra en granskning av elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer